

Iedereen heeft Voetbaltalent

nummer
21

GEEN TALENT MAG VERLOREN GAAN

Aron Winter (Onder 19) over:
Opbouwen/aanvallen tegen een
team dat 1:4:4:2 speelt

Aron Winter over teamfunctie aanvallen tegen ploeg die met twee spitsen speelt

Durven variëren tegen 1:4:4:2

In Italië, waar Aron Winter tussen 1992 en 1999 voor Lazio Roma en Internazionale uitkwam, komt het spelen met twee spitsen (of zelfs één) met grote regelmaat voor. In Nederland zien we het in de Eredivisie soms en in jeugdcompetities bij hoge uitzondering. Voor Winter is dat laatste ongunstig, want tijdens wedstrijden met Oranje onder 19 moeten zijn spelers wel degelijk aantreden tegen teams die met twee spitsen spelen. Winter vertelt over de manieren waarop je in dat soort gevallen de opbouw kunt verzorgen. Hierbij komt één aspect steeds terug: durf te variëren.

Nadat Aron Winter in 2003 zijn carrière beëindigde, haalde hij zijn trainerspapieren. In december 2005 ontving hij het diploma Coach Betaald Voetbal. Sinds medio 2014 is Winter coach van Oranje onder 19, waarmee hij zich later deze maand probeert te plaatsen voor het EK in Griekenland.

Carrière als speler

1986-1992	Ajax
1992-1996	Lazio Roma
1996-1999	Internazionale
1999-2001	Ajax
2001-2002	Sparta Rotterdam
2002-2003	Ajax
Aantal interlands: 84	

Carrière als trainer

2006-2009	Ajax (jeugd)
2011-2012	Toronto FC
2014-heden	Oranje onder 19

Kennismaken met 1:4:4:2

Aron Winter: "Als coach van Oranje onder 19 heb ik inmiddels een goed beeld van de B- en A-junioren in Nederland. Ik zie veel wedstrijden in de hoogste jeugdcompetities en nooit tref ik daar een team dat 1:4:4:2 speelt. En

'Daar waar de ruimte ligt, moet je opbouwen'

dit terwijl we dat met Oranje onder 19 in interlands wél geregeld tegenkomen. In mijn ogen zou het dan ook goed zijn wanneer jeugdspelers in

Foto's: KNVB.nl

hun opleiding te maken krijgen met het spelen in en tegen 1:4:4:2. De manier waarop je vrijloopt en welk gevolg een loopactie heeft, is bij of tegen 1:4:4:2 wezenlijk anders dan bij 1:4:3:3. Bij 1:4:4:2 wordt er doorgaans op het middenveld gespeeld in een ruit of met vier man op lijn (vlak). Voorin staan de beide spitsen naast elkaar of schuin achter elkaar. Dit betekent dat, wanneer je zelf gaat opbouwen, spelers gedwongen worden om andere keuzes te maken dan wanneer de tegenstander 1:4:3:3 speelt. Zeker bij de B- en A-junioren kun je spelers hier al in scholen. Clubs kunnen, om te beginnen, hier op trainingen aandacht aan besteden of in oefenwedstrijden eens 1:4:4:2 gaan spelen."

Samenstelling technische staf Oranje onder 19
Coach: Aron Winter
Assistent-coaches: Orlando Trustfull en Edwin Petersen
Keeperstrainer: Kevin Moeliker
Video-analist: Erwin Koenis

EK in Griekenland

Het Europees Kampioenschap voor spelers onder 19 jaar wordt tussen 6 en 19 juli gehouden in Griekenland. Oranje onder 19 kwalificeerde zich inmiddels al voor een van de zeven elitegroepen, waarbij het is ingedeeld in een poule met Servië, Noorwegen en Zwitserland. De winnaars van de elitegroepen plaatsen zich voor het EK. Voor het team van Aron Winter vinden de wedstrijden plaats op de accommodaties van Harkemase Boys in Harkema en Achilles 1894 in Assen. Het toernooischema ziet er als volgt uit:

Donderdag 26 maart 19.00 uur	Nederland - Servië (terrein Harkemase Boys)
Zaterdag 28 maart 17.00 uur	Nederland - Noorwegen (terrein Achilles 1894)
Dinsdag 31 maart 19.00 uur	Zwitserland - Nederland (terrein Harkemase Boys)

Aan de hand van twaalf tekeningen legt Aron Winter manieren uit hoe er, tegen een tegenstander die in een 1:4:4:2-formatie speelt, opgebouwd kan worden. Hieruit blijkt vooral dat er niet één goede manier van opbouwen bestaat: “Daar waar de ruimte ligt, moet je opbouwen.”

TEKENING 1: Opbouwen tegen twee spitsen die schuin achter elkaar staan

Aron Winter: “Bij het opbouwen is het goed te beseffen dat alles met elkaar verbonden is. Een loopactie van de één heeft gevolgen voor de loopactie van de ander. Als de opbouw start bij de keeper kun je tegen een tegenstander met twee spitsen variëren in de positie van de 3 en 4. Je let hierbij onder andere op de positie van de beide spitsen op het moment dat de keeper de bal neerlegt. Als ze schuin achter elkaar staan kun je de beide centrale verdedigers op de punten van het strafschopgebied posteren. Je ziet dan, wanneer de 3 wordt aangespeeld, dat een spits gaat afjagen. Op het moment dat de bal via de keeper naar de 4 gaat, jaagt hun 10 af. De 9 kruipt er dan weer achter. In dit soort situaties is het belangrijk dat 3 opgedraaid staat op het moment dat hij de bal van de keeper krijgt. Hij kan dan proberen om gelijk een middenvelder aan te spelen of de 2 die aan de zijkant staat. Spelers moeten het baltempo hier hoog houden, zodat het voor de spitsen lastig wordt om te belopen.”

TEKENING 2: Opbouwen tegen twee spitsen die naast elkaar staan

Aron Winter: “Als de beide spitsen op dezelfde hoogte staan en druk vooruit geven, kun je ook met je 3 en 4 op de punten van de zestienmeter blijven staan. We spelen zelf met de punt naar achteren en dan kun je de 6 in het centrum

aanspelen. De 6 krijgt de bal schuin toegespeeld, kan de bal kaatsen, uithalen naar de keeper of draaien en een middenvelder aanspelen. Een goede coaching van degene die inspeelt is belangrijk, want de 6 mag de bal niet verliezen op die positie. Als de beide spitsen hoog druk geven zal het hele team naar voren gaan om druk te zetten. Dan is het belangrijk dat je op eigen helft veel in beweging bent en vrijloopt, zodat de 3 of 4 afspeelmogelijkheden heeft.”

TEKENING 3: Inzakken van 3 en 4 tot naast het strafschopgebied

Aron Winter: “Je kunt variëren met de uitgangspositie van 3 en 4 door ze náást het strafschopgebied neer te zetten in plaats van ervoor. Als (zoals in deze tekening) de 3 dan wordt aangespeeld door de keeper, moet de 9 veel verder naar voren lopen om druk te zetten. Daardoor worden de ruimtes op de eigen helft veel groter, zal de tegenstander verder aan moeten sluiten en hebben wij meer opties om een middenvelder of de 2 aan de zijkant aan te spelen. Die 2 heeft wel een belangrijke rol zodra de 3 wordt aangespeeld. Hij moet hun 11 dwingen tot een keuze. Als de 2 inzakt,

‘De 8 en 10 bewegen tegengesteld van elkaar’

loopt hun 11 mee en kan de 3 de lange bal geven op onze 7. Als de 2 zelf in de diepte gaat lopen, moet hun 11 mee. Er komt bij ons dan een middenvelder vrij. De 3 kan zelfs nog besluiten om met de bal aan de voet wat naar voren te dribbelen, waardoor hij een spits als het ware naar zich

toe lokt en vervolgens een middenvelder inspelen. Bij het opbouwen moeten de spelers proberen om elkaar opties te geven. Onze opbouw kan natuurlijk ook over de andere kant plaatsvinden en dan is alles wat ik hiervoor vertelde precies tegenovergesteld.”

TEKENING 4: Opbouw via 2 waarbij de 7 naar binnen komt

Aron Winter: “Het is niet nodig dat er steeds via het middenveld opgebouwd wordt. Per situatie bepalen de spelers gewoon wat de beste optie is. Tegen 1:4:4:2 wordt er geregeld via de zijkanalen opgebouwd, omdat daar vaak de ruimte ligt. In het geval dat de 3 de bal naar de 2 speelt, wordt er een actie verwacht van de 7. Als de 2 zonder bal de diepte in loopt, moet de 7 naar binnen.

De 7 kan echter ook naar binnen op het moment dat de 2 al in balbezit is. De 2 speelt de 7 in en kan vervolgens zelf de diepte zoeken. Je ziet dan dat er ruimtes komen om een steekbal te geven zodra de 7 de bal teruglegt op een middenvelder. De 2 en 7 mogen in elk geval niet in dezelfde lijn blijven staan. De 2 kan ook proberen om de 9 aan te spelen. In dat geval zal onze 10 dus zo moeten gaan lopen dat hij ruimte maakt voor die pass en dat kan al door een loopactie in de breedte. Een andere optie is dat als de 7 naar binnen komt, de middenvelder of back aan die kant in de ruimte komt die de vleugelaanvaller achterlaat.”

TEKENING 5: De 2 die naar binnen komt

Aron Winter: “Een interessante optie tijdens de opbouw is een back die naar binnen komt. Als de tegenstander met een vlak middenveld speelt, is de kans groter dat dit kan dan wanneer ze in een ruit spelen. Dit heeft met de posities

van de middenvelders van de tegenpartij te maken. Om te bepalen of de 2 al dan niet naar binnen kan, zal hij in eerste instantie moeten kijken wat hun 9 doet. Als we opnieuw de 3 hebben ingespeeld naast het strafschopgebied en de 9 gaat afjagen, kan er een situatie ontstaan dat de 2 dus aan de binnenkant van de 9 aangespeeld kan worden. Je merkt in dit soort situaties bij die 9 de twijfel op het moment dat de 2 naar binnen komt. Moet hij naar buiten lopen of moet hij naar binnen lopen? De 2 heeft, als hij door de 3 is inge-

speeld, een aantal opties. Hij kan de bal verplaatsen naar de andere kant, waar de 5 vrij staat. Of hij kan de 9 inspelen in de voeten.”

TEKENING 6: De rol van de 6 tijdens de opbouw

Aron Winter: “In plaats van de opbouw te laten verlopen via de 2, kun je dat ook doen via de 6. Dit kan meestal als de tegenstander met zijn twee spitsen naast elkaar staat op

het moment dat de keeper de bal heeft. Staan ze namelijk áchter elkaar, dan heeft de 6 pas ruimte om aangespeeld te worden als de bal bij de 3 of 4 is. Doordat de 6 zich laat zakken komt hij tussen de 3 en 4 te spelen. Meestal neemt hij een middenvelder van de tegenstander mee, waardoor onze 8 en 10 vrij komen te staan. De keeper kan ervoor kiezen om de 6 over te slaan en in één keer de 8 of 10 in te spelen. Daarbij geldt overigens wel dat de 8 en 10 nooit op gelijke hoogte mogen staan. Ze staan zo opgesteld dat ze elkaar kunnen zien. Als de diepste van de twee wordt ingespeeld kan de ander eronder komen. Voor de keeper, de 3 of de 4 draait het erom dat zij bepalen wat de beste manier is om op te bouwen. Dat kan de ene keer betekenen dat er via de back wordt opgebouwd. Een andere keer kan dat zijn door je 6 aan te spelen en daarnaast is ook de lange bal een optie.”

TEKENING 7: De 8 en 10 bewegen ten opzichte van elkaar

Aron Winter: “Op het middenveld leg ik de nadruk op het bewegen ten opzichte van elkaar. We spelen met de punt naar achteren, waardoor de 8 en 10 de diepste middenvelders zijn. Deze twee spelers moeten ervoor zorgen dat ze ten opzichte van elkaar tegengesteld bewegen. Dus als de 10 in de voeten kan worden aangespeeld, doordat hij naar de bal toe is gekomen, zoekt de 8 gelijk de diepte. Dat tegengesteld bewegen betekent dat mijn 8 en 10 goed met elkaar moeten communiceren. Tegelijkertijd betekent het ook dat de tegenstander veel zal moeten praten met elkaar, omdat er zowel een speler inzakt (10) als een speler diep loopt (8). Ons spel wordt te voorspelbaar en te eenvoudig te verdedigen als de 8 en 10 allebei naar de bal toe bewegen.

Naast het positie kiezen ten opzichte van elkaar proberen ze zoveel mogelijk tussen de linies te spelen. Tegen een tegenstander die 1:4:4:2 speelt met een vlak middenveld is dat

eenvoudiger dan tegen een tegenstander die met een ruit op het middenveld speelt. Door tussen de linies te gaan lopen dwing je een tegenstander steeds tot het maken van keuzes. Of men dekt door of men blijft staan. Door middel van videobeelden op zowel trainingen als in wedstrijden zijn we hier met onze middenvelders mee bezig.”

TEKENING 8: Inspelen van 9 en diepte zoeken van 8

Aron Winter: “De 9 is de diepe spits en die wil je het liefst zo diep mogelijk op het veld hebben staan. Toch zijn er situaties waarbij het juist heel goed is als hij zich wat laat inzakken. Dit heeft te maken met de manier waarop onze 8 en 10 ten opzichte van elkaar bewegen. Als we rond de middenlijn aan het opbouwen zijn en de 2 (of de 3) heeft de bal, gaat de 10 naar de bal toe en de 8 kiest de diepte. Dus de middenvelder die het verst bij de back in balbezit vandaan staat, kiest de diepte. Heeft de (4 of de) 5 de bal? Dan loopt de 10 diep en komt de 8 naar de bal toe. Mogelijkheden voor een steekbal ontstaan op het moment dat de 2 de 9 inspeelt. De 10 en 6 komen onder de bal en kunnen een steekbal geven op de 8. Ook kan, mits de 9 ver genoeg (maar niet te ver) ingezakt is, de 2 in één keer de diepe bal geven op de 8. De spits moet hierbij niet veel ingezakt beginnen met zijn actie, in ieder geval op de helft van de tegenpartij.

Het is goed op te merken dat de 9, voordat hij inzakt, eerst wat meters in de diepte maakt. De centrale verdedigers lopen dan mee terug, waardoor er meer ruimte ontstaat voor de 9 om zich vervolgens in de bal aan te bieden. Op het moment dat de 8 de diepte in gaat, ontstaat er ruimte op het speelveldgedeelte van waar hij zijn loopactie is gestart. In deze ruimte kan de 11 komen door zich wat te laten zakken of de 5 door wat naar voren te lopen. Spelers nemen dit soort beslissingen in fracties van seconden. Toch is het be-

langrijk dat je ze deze opties aanreikt en duidelijk maakt dat een loopactie van de één gevolgen heeft voor de loopactie van de ander.”

TEKENING 9: Crosspass van 2 (of 3) op 11

Aron Winter: “Die loopactie in de diepte van de 8 zorgt bij een tegenstander voor veel onrust. Als de 9 wat meer aan de rechterkant staat opgesteld en er veel ruimte is voor de loopactie van de 8, wordt hun 2 gedwongen tot een keuze. Als hij te veel bij de 11 blijft staan, kan de 8 simpel doorlo-

pen en de diepe bal ontvangen. Als hun 2 gaat knijpen en meeloopt met 8, kan onze 2 proberen om de 11 in te spelen via een crosspass. De 11 kan, om zichzelf meer ruimte te geven, iets laten inzakken aan de zijlijn. Doordat er snel gewisseld wordt van kant is de kans groot op een overtal-situatie. Dit zijn situaties waarin het tempo opnieuw hoog moet zijn omdat je de tegenstander daarmee kunt verrassen.”

TEKENING 10 (GOED) en TEKENING 11 (FOUT): Kantelen bij balbezit op een zijkant

Aron Winter: “Als de bal bij de 7 is op de zijkant van het veld, zullen de spelers aan de overwegend linkerkant van het veld een keuze moeten maken: houden we het veld breed of maken we het veld klein? Die keuze is onder andere afhankelijk van de kans dat de 7 balbezit houdt en hoe de tegenstander staat opgesteld. Ik vind het essentieel dat in dit soort situaties de verdedigende organisatie bewaakt wordt. Op het moment dat de 7 balverlies lijdt en de spelers aan de linkerkant van het veld zijn gekanteld, kunnen ze de counter van de tegenstander voorkomen. Door dat kantelen lopen ze ruimtes dicht op het middenveld en er kan sneller en beter druk op de bal gezet worden. Het houden van die verdedigende organisatie wordt, zeker in Nederland, onderschat. Geregeld ontstaan er doelpunten waarbij de bal voorin wordt verloren en binnen twee passes de spits of diepgaande middenvelder van de tegenpartij vrij

Tekening 10: een situatie waarbij de spelers aan de linkerkant wél kantelen tijdens de aanval over rechts en de mogelijkheid voor een counter van de tegenpartij klein is.

Tekening 11: een situatie waarbij de spelers aan de linkerkant niet kantelen tijdens de aanval over rechts en de mogelijkheid voor een counter van de tegenpartij groot is.

voor de keeper komt te staan. Dat komt doordat spelers aan de kant waar de bal niet is, te veel aan de buitenkant blijven staan. Daarnaast heeft het tegen krijgen van een counter te maken met het feit dat middenvelden te dicht op de aanvaller in balbezit komen. Ze willen helpen en denken dat ze daarom kort op degene in balbezit moeten komen. Als het duel verloren wordt en ook de tweede bal niet wordt gewonnen, kan de tegenstander razendsnel een counter plaatsen. Op het moment dat bij ons de bal op het middenveld is, heeft de verdediging de taak om goed georganiseerd te gaan staan. Is de bal in de aanvallende linie dan hebben zowel de middenvelden als verdedigers de taak om goed georganiseerd te staan. Met georganiseerd staan wordt dus bedoeld dat je zó staat dat je mee kunt helpen om de counter van de tegenpartij te voorkomen.”

TEKENING 12: Uithalen van de bal via 3 en 4

Aron Winter: “Waar middenvelden nog wel eens geneigd zijn te dicht op een aanvaller te gaan staan, kun je ook stellen dat verdedigers te ver naar voren staan op het moment dat een bal uitgehaald wordt. Het te veel naar voren staan is gevaarlijk, want bij balverlies ligt er veel ruimte achter de laatste lijn. Als de 7 de bal uithaalt naar de 2 zullen de 3 en 4, om door te kunnen voetballen, moeten uitzakken. Dit uitzakken lijkt heel logisch en eenvoudig, toch zie je het veel te weinig gebeuren, zeker in jeugdvoetbal. Het uithalen naar de

Animaties

Aron Winter: “Zoals gezegd hebben we onze groep rond wedstrijden maar kort bij elkaar. Om in die periode van ongeveer een week toch zo goed en efficiënt mogelijk te kunnen werken, gebruiken we animatiebeelden. Het maken van deze animatiebeelden start na onze uitgebreide analyse van de tegenstander. Hoe spelen ze? Wat zijn hun sleutelspelers? Wat zijn kansen en bedreigingen? We laten de uitkomsten van die analyses aan de spelersgroep zien en vervolgens zetten we onze speelwijze er tegenover. Daarbij proberen we al duidelijk te maken hoe we willen gaan spelen. Vervolgens laten we deze animaties voorafgaand aan de tactische training zien. Spelers weten dan wat er tijdens de training van ze verwacht wordt en waar wij accenten gaan leggen. Tijdens de training, die in zijn totaliteit gefilmd wordt, leggen we het spel stil om te refereren aan de vooraf vertoonde animaties. Spelers worden zich dan, op het veld, bewust van hoe we gaan spelen en wat de tegenstander gaat doen. Na afloop van de training pakken we de beelden erbij en evalueren met zowel de staf als de spelersgroep. Op deze intensieve manier kun je in een kort tijdsbestek toch duidelijk maken wat de bedoeling is.”

2 kan juist tegen 1:4:4:2 erg goed, omdat de 2 meestal geen directe tegenstander heeft.

Dit uitzakken van de 3 en 4 is enerzijds een voorwaarde om het spel te kunnen verplaatsen en om in balbezit te blijven. Toch heeft het meer voordelen. Als de bal van de 2 naar de 3 gaat is er in de eerste plaats tijd voor andere spelers om opnieuw positie te kiezen. De 9 moet gelijk kiezen. Zet hij druk op de uitzakende 3 of niet? Als hij wel drukzet, laat hij ruimte achter zich. Als hij niet drukzet, kan de 3 de bal eenvoudig verplaatsen naar de 4. Het uitzakken van 3 en 4 geeft verdedigend gezien meer zekerheid, omdat er iemand achter de bal blijft. Via 3 en 4 kan de bal naar de linkerkant worden gespeeld en daarna wordt er weer diepte gezocht. Dat zoeken van diepte is belangrijk, maar je moet wel in de gaten houden wanneer je dat doet. Lukt het gelijk diep spelen niet, dan zul je eerst moeten uithalen. Het uithalen van de bal is niet voorbehouden aan alleen de centrale verdedigers, maar kan ook verlopen via de nummer 6.”

Trainingsvorm 11:7

Aron Winter: “Tijdens activiteiten van Oranje onder 19 hebben we de groep steeds een korte periode bij elkaar. Dit betekent dat we vooral tactisch trainen en in grote vormen. In een relatief kort tijdsbestek kunnen we dan duidelijk maken hoe we willen gaan voetballen. Een mogelijke vorm waarin je het opbouwen kunt trainen tegen twee spitsen is 11:7. Ik vertelde bij tekening 1 al dat tijdens het opbouwen alles met elkaar samenhangt. Een loopactie van de één heeft gevolgen voor de loopactie van de ander. Daarom kiezen we er tijdens tactische vormen nooit voor om een kant van het veld af te

snijden. Mijn verdedigers en middenvelders moeten immers dezelfde opties hebben tijdens deze trainingsvorm als dat ze hebben in de wedstrijd. Wanneer je ervoor kiest om bijvoorbeeld de linkerkant af te bakenen, richten mijn spelers zich te veel op de rechterkant en het centrum. Loopacties van middenvelders worden dan ook anders, omdat ze geen rekening hoeven te houden met die linkerkant. Ik vind dat onvoldoende wedstrijdgericht. Omdat we werken met een overtal stel ik echter wél een regel in om te voorkomen dat spelers onnatuurlijke loopacties gaan maken. Bij 11:7 kun je er bijvoorbeeld voor kiezen om de drie aanvallers pas te laten bewegen op het moment dat de bal bij een middenvelder is. De keeper start gewoon met een uitbal op een verdediger of de inzakkende 6, waarna er opgebouwd wordt. Mijn assistenten bewaken de regel dat de aanvallers pas in beweging komen zodra een middenvelder in balbezit is gekomen.” ⚽

Samenvatting:

- Het is een meerwaarde voor het opleiden van spelers wanneer B- en A-junioren gaan spelen in of tegen 1:4:4:2.
- De coach reikt spelers meerdere manieren aan om op te bouwen tegen 1:4:4:2.
- De 8 en 10 bewegen tegengesteld van elkaar.
- Tijdens het aanvallen letten spelers al op de verdedigende organisatie.
- Het uitzakken van 3 en 4 maakt dat je het spel beter kunt verplaatsen en meer rust en tijd creëert voor jezelf.